

ЗЕМУНСКИ ГЛАСНИК.

Земунски Гласник излази Недељом у јутру. Цена му је годишња 5 фонтини у банкнотама заједно с поштарином или достављањем у кућу. За предбројнике у Србији стане лист овај дукат цесарски с поштарином. За Босну, Херцеговину и Стару Србију 60 гроша турских, ван турске поштарине, коју предбројници сами имају плаћати.

Број 46.

Предлату на Земунски Гласник прима из Аустрије Сопропова печатња у Земуну, из Београда и унутрашње Србије г. Велимир Валожкић у Београду. Предбројници из Босне, Херцеговине и Старе Србије предброје се у плаћеним писмима код управе вилајетске печатње у Сарајеву. Без новаца никакве се не уважавају у наручбине.

Избор радње и образовање за њу.

(Свршетак.)

4. *Најбоља сретња и пуш, којим се може доћи до практичног васпитања.* Сваку ствар купујемо по извесну цену, а цена за изображење то је — рад и вредноћа. Ваља учити, и сваки, који је духом млад и обучен и који се знањем обогатио, може рећи: ја сам своје учинио. Многи се правдају тиме, што веле, не могу сви учити школе и ићи на универзитет. То није узрок. Није прво с тога, што се човек може изобразити и сам ван универзитета, који је само олакшица, а друго што оне не практичне науке и нису за трговца, које руше здравље младим људима. Доказано је, да четвртина ђака остави универзитет са нарушеним здрављем, а трговцу и раднику најпрече је здравље и снага. Контоар — то је универзитет трговцу. Кад дете сврши основне науке у школи или приватно, али разумно, онда га треба дати у трговачки контоар, ма доцније и не био трговац. Ту се научи реду, ту прибави знања за живот и трговину, ту научи ценити време и новце, две важне ствари, које мора добро попати. Контор је за свакога користан. Ту се земљеделац научи, како да се у трговини нађе, и да све с рачуном ради и да својом радњом зна боље управљати, него други прост сељак. Још је од не исказане користи, да младић још пре отворене радње дописује о трговачким пословима са вештим трговцем. То се не може довољно препоручити. Ако родитељи нису сами кадри или ако су оптерећени послом, те не могу сами своју децу учити, ваља да нађу себи доброг заменика, који ће вођа деци бити, који ће им корисне књиге истраживати, који ће им на њи-

хова питања одговарати, и све им оно разјаснити, што још не знају, или што би им не јасно било. Такав учитељ мора бити бистрог и здравог суђења и пун искуства и треба да се с децом много писмом разговара. Од колике је то потребе, знаће многи данашњи трговци наши, који с великом муком могу рђаво писмо написати.

Ово није нов начин образовања. С тога нека не мисли ни један, који се трговини, или другој радњи посвећује, па није прошао веће школе, да мора бити грошићар, и да не сме даље преко рифа мислити и да се њему свет ограничава само на дућан његов. Не. Ваља изопштравати ум радом, науком и посматрањем шта у свету бива, ваља размишљати о последицама важних догађаја и тиме се користи, ваља непрестано читати корисне књиге, кад год редовно занимање допушта, ваља ићи за савременим напредком, и онда ће сваки увидети, да је циљ, коју је тако постигао, велика и још већа него све оне препоне, које је савладао.

Можда ће на ово трговци казати: ми смо трговци, не можемо се ми с ничим другим занимати. Веома погрешна мисао. Та без муке и науке зар би могла и трговина до овога високог степена доћи? Или зар сва важност трговине лежи у томе: купити па продати? И зар не мамо пред очима примера, да је човек отреснији са већим знањем и познавањем развитка трговине бољи и напреднији трговац, него онај, који ни с мислима ни кораком не иде даље, него од тезге до врата?

Но да се запитамо још, зашто човек бира себи занимање, па ће се још боље показати потреба науке.

Човек бира себи занимање у опште за то, да буде *независан*. А ко је независан?

Сваки који свој труд уложи и својом се заслугом храни. Човек који

нешто мало више заслужи преко потребе своје, тако је исто не зависан, као и најбогатији у земљи, а често и сретнији.

Како се долази до независности?

Знањем и поштеним радом. Кад би се родитељи постарали да им деца не остану без тога двога, увек би мање било у народу подлаца, који опадају свога ближњег, који издају рођени народ свој непријатељима. У Шпарти је постојао закон, који свакога сина проглашава за неваљалца и безчасног ако свога оца у невољи напусти. Но ако отац сина никакومه занату не научи, онда син није ни зашто обвезан.

Зайста мудар закон!

Ово што сада рекох, мислим, да ће бити доста, па да сваки може увидети, да и трговцу и свакоме у другој радњи треба науке и познавање себе и оне радње. Сваки је човек близанац, јер се сваки роди са својим најмилијим братом — са *слободом*. Ту слободу своју може сваки сачувати само тако, ако у себи развије науком толико снаге, да у свакој прилици и у тешким околностима остане *самосталан*, дане мора ни пред ким пузити. Земљеделци, та маса народна, још је на жалост у томе стању, да само здраве војнике држави даје. Чиновници су људи зависни, али не толико по положају своје, јер ни држава не тражи робове, него разборите извршиоце закона, али су зависни са оскудице у духу и знању и што скоро сваки, који ступи у службу, заборави на дужности према својој отачбини, према имену *човек* и *Србин*, него гледи једину циљ пред собом — *веће знање!* Остају дакле трговци и занатлије, који свагда могу, ако се према послу своје изобразе унапредити народну продукцију и благостање народно, и који могу својим не зависним положајем свагда народној жељи бити ослонац. С. П.

ДОМАЋЕ И СТРАНЕ ВЕСТИ.

Земун. Најмилије нам је вршити новинарску дужност, кад што добро и лепо имамо јавити, особито по нашу варош и њезино заступништво. У том пријатном положају налазимо се сада јављајући читаоцима за ваљани избор учитеља, који предузимаше ономад у скупштини наши општинари. Опширно извешће о тој седници доносимо мало ниже у овом листу, из кога се види ваљано понашање и тежња за напредком наших варошких заступника. Извештају о интересантној тој седници имамо овде само додати, да је варошки адјункт г. Орел, коме је извршење општинског закључка поверено, већ декрете изабраним учитељима одпратио, а избор и молбенице са сведочбама свију компетентна директору народних школа г. Димићу знања ради саопштио. Тако ће по пропису закона школе моћи одпочети 1. Октобра, ако само настојавало буде, да се сва деца у школу у то време упишу.

(Задружно.) У Уторак беше, као што јависмо у прошлотеку листу да ће бити, састанак више њих у дворани магистратској ради установљења својевољног друштва за одбрану од ватре. Изабран је један овбор од шест чланова, који ће израдити устав и план за устројство.

— Ово дана имаће општинари наши опет прилику показати своју непристрасност т. ј. ово дана биће избор питомаца закладе покојног Доктора Ђ. Пантелића, која после девет година ступа у живот. Као што се општинари наши при избору учитеља показаше, да им једино напредак наших школа лежи на срцу, избравши за учитеље онакова лица, која најбоље сведоче имадоше и за која им дакле неможе нико пребацити да су се пристрасним показали и да су по протекцији као досада бирали учитеље: тако исто избором питомаца закладе Пантелићеве треба да покажу, да им једино напредак нашег народа лежи на срцу и да за питомце изаберу само добре и ваљене љаке, за које се бар по сведочбама њиховим судећи, с пуним правом надати можемо, да ће народу нашем бити од хасне, кад једном ступе у јавни живот.

Чујемо да се 14 компетентна пријавило; међу њима има и један рођак Пантелићев из Буковца, који је ове године први гимназијски разред свршио са доста лоним успехом. Између 34 ученика у првом разреду он беше 14 а треба знати

да од 16 већ друга класа почиње и тако он предпосеједњи у првој класи беше. Сад чујемо, да поједини општинари говоре: да њега треба и да се он управо мора узети за питомца Пантелићеве закладе, будући је он оставио, да његови рођаци првенство имају.

Ми засад само толико опомињемо општинаре наше, да недрже да то тако бити мора, а док видимо, како ће избор испасти, можда ћемо коју више, ако нужно буде, о овоме проговорити. Ми држимо, да је покојни Пантелић, установљавајући своју закладу имао једино пред очима, да се само сиромашни и добри љаци бирају за питомце његове закладе, а дали ће се тиме испунити воља његова, ако општинари наши изаберу и лошег љака за питомце закладе његове, то остављам нека други па то одговоре. Што је пак покојни Пантелић у свом тестаменту рекао: да сродници његови имају првенство, то је за цело ту подразумевао: да сродници његови имају тек онда првенство, ако су и они добри љаци и ако други, који се траже, нису бољи од њих: јер да би он претпостављао рођаке своје, који су лошији љаци од осталих, који се траже то мислим, да неможе нико поверовати, који је мало изближе познавао покојног Пантелића. Овако се исто ради и код других заклада, ди установитељи оставише да сродници њихови имају првенство, па тако исто и општинари наши треба да раде и да само најсиромашније и најбоље изаберу за питомце а таквих има доста међу компетентима. Особито обраћамо пажњу општинара наших, да имају призрења спрема оних, који су се одали на техничке науке, јер они ће данас сутра бити нашем народу од велике хасне, а за њих најмање и има заклада у којима они могу за питомце изабрани бити, јер онда када су разне закладе у нашем народу постале, нису те науке биле па оном степену, па којем данас стоје и нису били потребни људи које те науке сврше, као што су нам данас (?). Ми држимо, да ће се општинари наши показати достојни поверења, које им покојни Пантелић поверова, оставивши да општина наша има бирати питомце за његову закладу.

(Општинско веће 10. Септембра) под председништвом начелниковог заступника г. капетана-аудитора Шрајбера. Од магистрата председавају: варошки управитељ г. Карл као извештач; варошки адјункт в. Орел као перовођа; г.г. саветници П. Петровић и Јовановић и сва четир варошка претставника. Општинара је било седамнаест. Седница је одпочела у пој десет сахата,

Први предмет што дође у претрес беше градски вид. Г. варошки управитељ јавља, да је магистрату од управе фортификације саопштен рескрипт војног државног министарства, по коме се вароши уступа вид и материјал од вида за 400 форината под условом, да га она о свом трошку руши, јендеке зарони и на земљишту од јендека да начини јавна шеталишта. Но уједно је министарство решило, да то фортификационо земљиште остаје и даље имаовина државе и да ће с тога варош имати годишње неку суму у државну касу плаћати.

Ово беше повод подужој дебати. Кад је г. варошки управитељ речени министарски рескрипт прочитао, конштатује најпре општинар г. Ивић не коректну стилистику тог рескрипта, који изражава смисао, да општина има за вид 400 форината плаћати, исти о свом трошку рушити и пр., али не каже, чији ће добивени материјал бити. Разчлањавајући даље министарско решење вели, да општина не може пристати, да земљиште остаје државна сопственост, јер јој може данас-сутра на ум пасти, да ту подигне шанчеве, кад је општина толико потрошила на ту променаду. Тог мњења беше и први варошки претставник г. К. А. Петровић, премда он не увиђа потребу, по којој би се ту икад фортификација подигла, почем сав Земун београдски топови доминирају, а и данашња стратегија са свим друге мере проискује. Општинар г. Паић вели, да се општина тог посла под условом министарским не може примити. Нека и земљиште у својину варошку пређе, па ћемо све оно, рече, испунити, што рескрипт заступа. Што се пак тиче ратних мера, које би с временом држава предузети могла, тад се не пита, чије је шта, већ се окупира не само општинско, него и приватно. Г. Ивић реплицирајући рече, да се у таквом случају може заклевати на снагу, али ако је земљиште државно таква се потражити не може.

У том смислу говореше још и други општинари. Г. Солар рече, да треба у обзир узети, да су то две ствари, вид и земљиште. Вид можемо рушити, а због земљишта можемо се обратити на самога цара. На то ће приметити г. председник, прочитавши рескрипт, да је једно с другим скопчано, да су услови постављени, и па том основу само може општина закључак чинити.

Почем је неко приметио, да држава не може имати ту знатнога земљишта, само толико кањско вид и јендеки захватају, рећише општинар г. Волф, да је држава у време, кад је вид подигла заиста од приватних људи откупила земљиште.

На позив председников решило се: да се подуда министарска у толико прими, у колико се тиче да општина о свом трошку руши вид и материјал као своју својину уклони. Што се пак осталих министарских услова тиче, па то општина не може да пристаје, ако речено земљиште у њзину сопственост не пређе. Но ако би се појој то земљиште уступило, обавезује се, и остале услове испунити, то јест јендеке заронити и на тим земљишту публичне банте насадити. Али на туђем земљишту, она тај трошак чинити не може.

Показа се потреба, да се у Горњој вароши у главном сокаку са обадве стране кајдаре јендеки ископају и просеци чисте, како би вода одтег имала. Мајстрат је наредио, да ту ствар комисија извиди, и да предложи, шта ваља радити. Комисионски протокол, који прочита г. вар. управитељ вели, да ту зими од кише и снега има блатна, које је по местима 18—24" дубоко, и да су три просека тако пуна блатна, да вода неможе пролазити с једне стране на другу, те се начине отуда читаве баруштине. А то је с тога, што се они никад не очисте. Комисија препоручује, да се јендеки ископају и просеци очисте. Јер ако се то не учини, више ће кућа бити потопљене нити ће се моћи од блатна прећи сокак, те неће ни деца моћи с тог краја Горње вароши ани долазити у школу.

Кад је г. вар. управитељ извешће комисије прочитао, рећи ће г. магистратски саветник Петровић, да најпре треба онај део главног горњоварошког сокака регулисати, који је близу варадинске кањје, тим више, што је то већ закључено. Ту се блато целог сокака слегне, јер је низ брст, а кад је кишито време не може се од блатна пролазити. Зашто то није већ досад регулисано, рече, не зна. Вароши требало би само материјал набавити, а магистратија је рекао да ће сам да изради посао, почем му је ту кућа.

Овај је предмет жестоку дебату изазвао. Општинар г. Јован П. Јовановић рече, да због тога, што одив воде није регулисан, он велику штету трпи. Вода се досад извила на његово кућниште, а с тога се срушила његова штапа, те је 400 форината штете имао отуда. Он то више трпети не може, зато нека се варош побрине, да тој невољи доскочи. Г. вар. управитељ рече том приликом, да је и такозвани Јаковов процес на Дунаву оштећен од велике воде, која се штета сад с малим трош-

ком може поправити. На то ће приметити г. Солар, да Горња варош општину сила трошка стане, а мало допринесе њезиним дохотима. Ова примедба беше повод жестокој преписци између говорника и општинара г. Волфа, који рече, да Горња варош доста принесе општинском приходу, у размери више, него и сама дољња варош. Повторавајући своју горе наведену примедбу рече г. маг. саветник Петровић, да ће се горњоварошки главни друм и онако морати на пролеће калдрмисати, зато нека се засад ницелеру да само науго да направи план и овај одмах да се изврши, по коме да се регулише дољњи део друма пред лагумима. На то присташе скоро сви општинари, и почем је први варошки претставник г. Петровић примедбу чинио, да ће можда и држава што да принесе на калдрмисање горњоварошког друма, којим царска пошта иде, решава се: да се копање једне крај друма и остало одложи до пролећа, кад ће се на ново калдрмисати речени друм. За сад нека се изда налог ницелеру, да се још ове јесени направил пут за пешаке крај лагума близу варадинске капије.

Реч о калдрми даде повода г. првом варошком претставнику, да интерпелује г. вар. управитеља: да ли магистрат зна за то, да калдрмије одадне од камења, које су својина општине, продаје приватним људима. Да то ради тврди и општинар г. Игњат П. Јовановић. Но општинар г. Волф докаже, да је калдрмија само ситна парцад, што нису за калдрмисање уступао другима, с којима ови пасу своје авлије. Калдрмија им то није продао, него су само 20 новчића подвола платили.

Ваља нам још две друге интерпелације споменути, које су још пре предане, но само је површно одговорен на г. А. Д. Јовановићеву. Другу је поднео општинар г. Ивић. Ево је:

„Због учињеног убијства над кнезом Михајлом, кога се свако људско осећање гнушава, наша се српска кнежевска полицијна власт побуђена, да према странцима строжије мере употреби што је и веке земунске становнике у толико постигло, да им се прелазак у Београд још једнако забрањује.“

С обзиром на то, што је та забрана кадра сумњу назвати, као да су земунски становници учествовали или бар одобравали убијство племенитога кнеза суседног народа, који је с већином нашега браћанства једнога племена;

С обзиром на то, што претставништво ове вароши није пропустило ни једну прилику да у име њезино изрази српском народу неодобравање тога убијства и саучешће ради не накнадног губитка;

С обзиром на то, да ова варош при самој потреби убијенога кнеза није била заступљена, због чега се неможе она окривити, због чега невазможно на наше суграђане сумња на да ми и ако баш не да одобравамо тај догађај, а оно да не жалимо;

С обзиром на то, да је то у стању старе пријатељске одишоње обеју суседних вароши нарушити, а нашим суграђанима у њиховој радњи знатну штету нанети, ако се та забрана прелазка не укине и нашега осећања постојано пријатељство не изрази, с обзиром на све то, молим славни магистрат да одговори:

а) Какви су кораци учињени, да српска полицијна власт земунским становницима слободан прелазак допустити;

б) Је ли с. магистрат за то, да се наше осећање, које је у интерпелацији споменуто, српској влади изрази, да би се и последња сенка уклоњила, као да би земунски становници то убијство одобравали, што је општинско веће свакако у стању подрежити.“

— Са последњим брзопловом процутовао је овуда за Одесу царскоруски двореки маршал гроф Строганов, зет цара Александра. Супруга грофа Строганова је велика кнегиња Марија, удова Лајхтенберга.

С. Из Панчева. Ово дана имамо ретку светковину. Преосвештени владика вршачки Емилијан дође нам у средину нашу, да произведе за проту и лично инсталује г. Вас. Живковића, за кога су и наша и све општине протопопијата панчевачког и многи други поједини најзнатији људи у народу нашем подигли глас свој с тим, да г. епископ њему протојерејско звање као најдостојнијему

повери. На велику част служи г. епископу Кенгелцу, што је тим актом показао, да је вољан правичне жеље народне испунити и тако радо је одговорио и пре санкције духу конгреских закључака.

У Петак 30. Аугуста стигне г. епископ у Ново село, где је народ благословио, и у цркви на српском и романском језику поучио, препоручујући вернима да се братски слажу и љубе, јер су синови једне цркве. Општина новоселска лепо је прихватила и угостила г. епископа и његове пратиоце. Око пет сахата приспе г. епископ на хатар панчевачки и ту га дочекају и поздраве преко 50 отмених грађана панчевачких са својим г. градоначелником мајором Прохаском и кнезом г. Н. Павловићем. Међу овима беше леп број суграђана наших Немаца од обе вероисповести, и с радошћу смо приметили и еванђ. пастора г. Шнебергера, који је високог госта такође са добродошлицом поздравио. Пошто је г. епископ ове општинске изасланике кратким али језгровитим говором одпоздравио и захвалио им се, крену се одатле више од 25 кочија, и кроз Панчево, где је улицама куда је архијереј пролазио небројно света слегло се — упуте се у манастир Војловицу, где је г. епископ преноћио.

Сутра дан у Суботу провео је он у манастиру, где су га многа господа и грађани посећавали, а у Недељу 1. Септембра изиђе велика депутација грађанска са градоначелником и ц. кр. мајором панч. регименте Кукуљом у манастир, те допрате г. епископа управо у успенску цркву нашу, где се које у цркви, које у порти и на улици ваљада пола Панчева слегло; а било је много гостију и са стране. На литурђији произведе г. епископ г. В. Живковића за проту нашега, ђакона Ј. Атанацковића за пароха панч., а богослова П. Миљковића за ђакона. При крају службе сврши се инсталациони акт. Новог проту инсталовао је сам г. епископ лично, а од стране политичке г. цуковник Ђ. Ђорђевић. Заиста узвишен беше тај акт, и ваљада не беше у цркви човека, кога та свечаност тронула није. Најпре изговори г. епископ красно слово, у коме рече повоме проти, да је за њ био глас народа, који је и глас сина божијега, а он (епископ) радо се одазвао гласу томе — и опомене проту, да оправда и у напредак оцу љубав, с којом га је народ досад префертао. За тим прочита г. протођакон архијерејску синђелију, а

цуковников ађутанат Драгојлов наредбу вис. ђенерал-команде, г. цуковник пак у неколико крених речи прогласи за протопопа г. Живковића на које г. епископ ускликну трипут: Живео нови прота, а народ из гласа одазва се „живео!“ И кад је сада довршио свој говор г. епископ, који је наменуо честитој општини панчевачкој, говор пун отачког савета и риторске важности, онда са амвона међу осталим рече нови прота:

„... Да се и дубоко клања гласу народа, јер је то глас креник, меродаван и свет, кад се каже, да је то и глас сина божијега, на омет тај силни хори се често замаг, и разлеже се по пустињи и разбија се о камене стене и губи се као оно глас вапијућега претече... Јер га слабо ко слуша или не хају за њ, или баш неће да га чују. Али глас народа — о коме спомену В. Високо преосвештенство, није наишло ни на какве препреке, но чуло га је ухо наклоњено, чуло га је Ваше Величество и прихватило је благе жеље и ови окружних општина и... одавао се — не на ништаве заслуге и малене способности моје, него сте изишли на сусрет с отачаском љубави епархијанима својим, одговорили сте дакле гласу народа и тако оправдали сте наду, коју положише синови у доброга оца свога. На није доста било, што испунисте жеље жеагре житељства „богоспасајемо“ епархије Ваше, но раздрагасте срца свима изливом особите наклоности своје тим, што не пожалисте труда, да дело милости своје овде у средини нашој крунишете; и још сувршше нас обрadowасте и наненадишете, пошто по сопшеном побуђењу не само производете за протојереја но и лично ме инсталовасте — догађај ваљада једини, да тако одикује архијереј подручног клирика свога. И тако са апостолском готовошћу валисте дарезљивом десницом на ме дар божаствене благодати и „што туне добиесте, туне и мени дадоште!“ Таков нам подобест архијереј!! Слава ти св. владико, који право своје не кришиш, кад га сливан са жељом гласа нар днот; јер тако палаи добро дело на видело, и знаће пастир за стадо, а стадо за пастира свога... В. В.! мени не може бити све једно, примио ја протојерејску хиротеснију, у столној цркви вршачкој или овде у храму св. успенском; јер овде не изказана, неписана чувств пружамају срце моје — тонем од радости, што ме В. В. баш овде у месту рођења мога производете за протојереја — овде у овој цркви, где сам примио тајну крштења, где сам прије 23 године за пароха инсталован и за то доба послужило богу богова сладко и савесно, где смо дужности свештене верно обављали и прадед и отац мој на ево и ја скупа више од сто година — а то су све такве околности, на које како би сам заборавио и како да не пролијем сузе од милине, кад ми драге успомене из прошлости моје у овом свечаном часу прелетају кроз душу моју, као оно тихи лахор кроза грање осунчаног луга. На зато и кажеи, не може свеједно бити, што ме В. В. баш овде толиком милости обасујете. Хвала вам владико! што би срце рећи хтело, уста нису исказати кадра... хвала!! — (А светском инсталатору рекао је г. прота ово) Господине обрштару и царски комисару! Што је баш на вас та коцка пала, да будете сурадник на овој мојој светковини, да баш Ви функцију инсталациону обавите — то је оно што чини, да гласом дубоког одушевљења ускликнем: слава богу, који мене не заслужног слугу свога сподоби, да дочекам оно, што је претекло и најсмелије жеље моје. Сад је срећа моја подишна, као што ми је и срце пуно мњега и веселја. Знаи ја, како сада и Вама бити мора; знаи, да Вам се душа талса бујним чувствима необичне еродне радости; осеаи ја, да се чувства та, што-но сада разгревају и Ваше и моје груди — сливају као две росне капље у проворје ведрога данка. — Чини ми се, да у вас видим сенку онога, који нас је подједнако за живота љубио, блажену сенку оца... радујете се и веселите се са мном место доброг оца мога, који сада ово на нас гледи... Господине комисару! примите и Ви моју тонаду захвалност и уверење поданичке оданости према светлом цару нашем господару! — А мојој љубавној и честитој општини кажеи ово: познајете ме и познајем Вас — та ми писмо туђини —! И одсад као и досад бићу срцем и душом Ваш, и као што сам до јако одсад љу и више — ако богда — и свагда и свуда бити ако не први, али последњи никада! Узор ваљаности инам у врломе предходнику моме; стараћу се, да га заменим, да Вам будем бар на далека оно, што

беше он оцевиња и дедовиња наших. — Нека је само слоге и поверења међу нама, да ће бити и напредовања и сваког берићета и овде и околос. Знајте да самном нећете бити постидни, као што ја не бијам с Вама, но дичан и поносан и пред богом и пред људима. Најпосле свима који су глас свој подигли ва ме, буди хвала, и опет хвала и до века хвала!! — Даруј ми госноде духа мудрости, духа разума, духа страха Божијега, да на земљи докончам дело, што ми га данас повери по великој милости твојој — амин!

После ове беседе захори се у цркви живео без краја. Кад се св. литурђија свршила, би г. епископ испраћен до стана у дом г. плем. Д. Спирте и одмах за тим приказаху се корпорације и грађанство. У два сахата дала је општина сјајан обед своме високом госту, на коме беху 180 гостију од свију сталеза. Здравницама не би краја; међу овима најзватније беху, што их напише: г.г. прота наш, Шнебергер и др. Пеичић! У вече тога дана приредио је г. пл. Спирта богату вечеру, на коју је одличне госте сазвао. У то и величанствена бакљада са овдашњом рег. бандом учини почаст г. епископу, који се врло красно многобројно скупуљеном народу захвали. Отуд се крене цео скуп пред стан новоме проти, који китњастим речима даде израза својој захвалности према толиком одликовању општине своје. За тим одадоше почаст и г. пуковнику Ђорђевићу, и та лепа светковина заврши се сјајним ватрометом у цркв. порти на спрам стана владичиног. У Понедељник посетио је г. епископ све цркве овдашње. У римокатоличкој дочекао га је миноритски г. Приор са својим општинарима у пуном орнату и на цркв. вратима поздрави православног архијереја сходним словом, на што му благодарил г. епископ изразивши радост своју о братској љубави суграђана разних вероисповести. У еванђ. богомољи прихвати г. епископа г. сениор Фринт и оvd. парох Шнебергер са мноштвом народа и обојица поздраве га красним речима, и с радошћу морамо исповедити, да им је г. епископ достојно одговорио, и у знак, да он у свима црквама без разлике види и поштује цркву Христову па тако и све верне прима за браћу праву међу собом — даде обојици на олтар братски пољубац. Ово беше диван приказ. За тим је г. епископ и неколицини грађана посете чинио. У подне приреди г. пуковник лепу совру г. епископу и његовим пратиоцима, а пред вече би г. епископ онако исто срдачно и велелепно испраћен до манастира, као што је био и допраћен у Панчево. — И тако остаће нам ова свечаност у памети довека пријатна успомена на доброга архипастира, који нам

испуни жељу и тим утврди свети савез међу њиме и нама! Приметити имамо и то, да је ђенерал-бригадир земунски г. Кшиж увеличао црквену славу својим присуством, само жалити морамо, што је хитно одавде отићи морао, те и на опетовану молбу и позив грађанства не могаше бити и на обеду.

— Из Руме нам пишу под 11. о. м.: Данас су отишли глумци народног позоришта. Врло су задовољни са нашом публиком, која је претставе многобројно посећавала, тако, да од двадесет две претставе и једне беседе 2700 форината прихода паде. Румљани се дакле ваљано показаше. Овде је велико војно вежбање граничара и коњаника, који ће 18. о. м. пмати велику трку, као што беше пролетос. (Овоме додајемо, да је јуче већ у Н. Саду била прва представа.)

— Из Београда нам пише наш дописник: „Чуло се за г. Натошевића, да је отпуштен из службе пре времена, јер он има контракт на годину дана. То беше неповољан глас свакоме. Но сада се извесније зна, да је г. Натошевић само од досадање службе своје решен, а да ће бити управитељ препарандије, која ће се установити. Тиме се опет може утешити сваки поштоватељ натошевићеве способности и пријатељ напредног развитка школа наших. — Чује се да је између Београда и Пеште изгубљен важан акат у ствари убиства кнежевог, који би бацио мрачну сенку на неку страну. — Испит још уапшених криваца свршен је. Већ је и тужба написана. И тако у Понедељак или у Уторак биће коначни претрес. То зацело већ свако с нестрпљењем очекује, па да један пут нестане сваких обзира, што спречавају отворену радњу влади.“

— Из Неготине нам пише наш дописник: 8. Септ. почео се овде годишњи вашар. Лепо је погледати онолики свет — Србе, Влахе и Турке у своме китњастоме пошиву. Но што се самога вашара тиче слаб је био. Коња и рогате марве ако је једва било 30—40. Дрвенарија је боље пролазила. Пре 10 дана био је вашар и у Зајчару, само света не беше толико колико на нашем. — У прошлу Суботу беше овде аустријски конзул Калај. Дошао је из Видина. Намерава пропутovati унутрашност Србије. После ће се вратити у Београд. Истога дана походио је начелника, или боље жену његову, јер он не беше дома, и по-

моћника г. Васу Божића и владика Јевђенија. У вече је дошао начелник г. Ранко Алимпић и сутра дан му је са официрима вратио посету. Том приликом беше више гоздби. У Понедељник је отишао г. Калај у Зајчар, а одатле ће преко Књажевца у Алексинац, Ниш, Крагујевац па у Београд. Да л' је то скопчано с каквом политичном намером, нећемо говорити. У прошли Понедељник отпутовао је наш владика у Београд на архирејски сабор. Мислим да ће се бирати владика за Шабац. — Последњи ваш лист добили смо тек после осам дана. Да л' је кривица код експедитора у Београду? (Ни сами до сада не знамо је ли пошта или цензура крива. У.)

НАРОДНА ПРИВРЕДА.

Беч, 14. Септембра. (Телеграм.) Банатска шеница у Буру 87|88-фунт. 4.75—95; моришка 87-фунт. 5 фор., 85|188-фунт. 5.25; Београдска шеница у Химбергу 88-фунт. 5.35 за готово; шпронска шеница у Бечу 88-фунт. 5.05. — Аустријска раж у Бечу 81-фунт. 2.70, 82-фунт. 3.75. — Магарека зоб, транзито, стара роба 46-фунт. 1.90, 48-фунт. 2 фор.; нова роба 45-фунт. 1.75, 49-фунт. 1.90. — Промет у шеници 20.000 мерова.

Стање воде Саве.

Код Земуна:

У Петак 13. Септембра: 2 ст. 6 пал. над нул. Суво.
„ Суботу 14. Септембра: 2 ст. 6 пал. над нул. Ведро.
Код Митровице:
У Петак 13. Септембра: 4 ст. 2 пал. над нул. Суво.
„ Суботу 14. Септембра: 4 ст. 3 пал. над нул. Ведро.
Код Сиска:
У Петак 13. Септембра: 9 ст. 0 пал. над нул. Суво.
„ Суботу 14. Септембра: 10 ст. 10 пал. над нул. Ведро.

т Земун, 14. Септембра. Наш јесенски вашар, који се данас свршује, беше у погледу на сила продаваца као што га одавно није било. Али се то не може казати и за купце, премда је последња два дана само из Београда можда три стотине особа пазара ради прешло. Дobar пазар имадоше абаџије, кројачи, уопште сви они, који продају одела. Остали пак продавци слабо се хвале са својим пазарима, осим бирташи. Слаба беше радња и са марвом, од које мало беше догоњено. Пар волова држаше на 180—200, пар крава 120—30 фор. Српске мршаве свиње пар 35—40 форината.

Из Панчева добили смо извешће данас доцне. С тога ћемо само цене храни сад саопштити, цело пак извешће саопштићемо у идућем листу. Жито се тамо плаћа по квалитету ваган по 2.90 до 3.50, јечам по 1.40, зоб по 1.20—30, стари кукуруз по 4.20, нови по 2.60. Довози ове недеље беху тамо слаби због бербе, која је где-где већ започела.

Седмични преглед курса на бечкој берзи.

	9.	10.	11.	12.	13.	14.
	С е п т е м б р а					
Дукат цесарски	5.53	5.53	5.51	5.52 ¹ / ₂	5.52 ¹ / ₂	5.53
Сребро	113.75	113.50	113.75	113.75	113.75	113.75
5% металици	56.60	56.70	56.70	56.80	56.40	56.40
Ови с кам. мај—новем.	57.15	57.30	57.30	57.40	57.20	57.20
5% народни зајам	61.25	61.25	61.40	61.60	61.60	61.60
Акције народне банке	702.—	706.—	708.—	710.—	711.—	711.—
„ кред. завода	203.50	204.40	206.—	206.20	206.10	206.20
Ловови 1860. године	80.40	81.10	81.80	81.80	82.15	82.10
Лондон	116.35	116.—	115.70	116.—	116.—	116.—

Пловидба местне лађе до 20. Септембра.

Из Земуна у Београд, у 6 и по сахата у јутру.

Из Београда у Земун, у 7 сахата у јутру.

Из Земуна у Београд и Панчево, у 7 и по сахата у јутру и у 1 сахата по подне.

Из Панчева у Београд и Земун, у 10 сахата пре, и у 3 сахата после подне.

Из Земуна у Београд, у 5 и по сахата у вече.

Из Београда у Земун, у 6 сахата у вече.

ОПШТА РУБРИКА.

Уредништво не одговара за чланке, који се печатају под овом рубриком.

(Eingefendet.)

Die Eröffnung der Winterschießsaison in Semlin.

Vorigen Samstag beging der hiesige Schützenverein das Eröffnungsfest seiner vierten Winterschießsaison in Lewi's Gasthauslokalitäten zum „Dampfschiff“

Für Jene, welchen die Verhältnisse es nicht gestatteten der Feierlichkeit beizuwohnen, sich aber um den Verlauf derselben interessiren dürften, erlauben Sie mir einen gedrängten Bericht in die Spalten Ihres geschätzten Blattes einzurücken.

Nachdem gegen 7¹/₂ Uhr Abends durch Böllerschüsse der Beginn des Festes „donnernd“ bezeichnet ward, kamen die hiezu speziell Geladenen: das löbl. Offizierscorps der hiesigen Garnison, an der Spitze der Herr General-Brigadier von Kriz; ebenso hatten sämtliche Beamtenkörper ihre Repräsentanten; nicht minder war auch ein Theil der hiesigen Bürgerschaft mit ihren Familien der Einladung gefolgt.

Die Ausschmückung des Tanzsaales sowie der Nebenlokalitäten war eine zierlich-glänzende; die Dekorirung des Gartens aber mit zahlreichen kolorirten Lampen, netten kleinen Scheiben, niedlichen Festons und imposanten Drapirungen, darüber ein herrlicher sternbesäeter Himmel bei maienhafter Nachtlust, gab ein überraschendes, farbenprächtiges Gesamtbild, dem es an einem sinnigen Lüster nicht fehlte, und auf jeden der Gäste einen unauslöschlich angenehmen Eindruck machte. Das ganze Arrangement des Festes leistete mit richtigem Blick und völliger Umsicht der Untersützenmeister Herr Schull, welcher schon öfter Gelegenheit hatte ein unverkennbares Dekorirungs-Talent zu manifestiren. Derselbe wurde übrigens in seinen Bemühungen von noch einigen Herren Schützen eifrigst unterstützt.

Um acht Uhr begann das Schießen auf dem à jour erleuchteten Schießstande. Geschossen wurde fleißig und mit verhältnißmäßig schönen Erfolgen.

Das erste Best für 9 Kreise erhielt Hr. Hptm. Graf Strassoldo (durch Hrn. Schull).

Das zweite Best für 7 Kreise erhielt Hr. Schull.

Das dritte Best für 5 Kreise erhielt Hr. Lieut. Schiffnetter.

Das vierte Best für 4 Kreise erhielt Lehrer Schandor.

Außer obigen wurden noch zehn kleinere Beste gewonnen.

Der Herr General verließ nach kurzem Weilen den Unterhaltungsort, nicht ohne sich vorher auf das Schmeichelhafteste über die Totalanordnung geäußert zu haben.

Während des Schießens füllte sich der Garten und wurden die zahlreich aufgestellten Tische in kurzem von meist eleganten Gästen okupirt, die sich's da — bei guter Küche und lobens-

werthen Getränken, dann bei den Klängen unserer „vorkädtischen Musik“, welche hübsche, obwohl längstbekannte Piecen vortrug — trefflich schmecken ließen. Doch, da die „melodischen Töne der himmlischen Musik“ stets verführerischer und einladender, stets dringender und einschmelzender sich in's Ohr und Herz stahlen; was Wunder daß sich die Minorität der „Schützen und Soldner die es werden konnten“ erhoben, um ihren Arm der Erwählten — aus einem Kranz von Schönen, die gleich Blumen von verschiedenen Sonnen und Farben erschienen — zu reichen, welche holdlächelnd dankend annahmen und, mit Lust und Entzücken strahlenden Augen, sehr bald im Reigen drehten. . . . Und ich lehnte am Pfosten einer Thüre, lies die jugendlichen Gestalten an mir vorüber „ringeln“ und dachte mit einem Seufzer der beseligenden Herzensfülle des Jünglingsalters. Mögen sie Profane immerhin „Jugendeselei“ heißen, sie ist doch die reinste Essenz des Menschlichen, die glücklichste Daseins-Periode, in der einen weder Gluthize noch ein Staubmeer in den „engen und niedern Grenzen“ des Ballsaales abhalten, dem Zuge des lebenslustigen Herzens, dem Drange nach gegenseitigem Begnügtwerden, wenn auch „im Schweiß des Angesichts“, nach den Rhythmen einer simpeln Harmonie, zu folgen. . . .

In der Raststunde spendete das Tombola-Spiel ein erheiterndes Amusement mit einigen nicht sehr kostbaren „Beste.“

Wenn ich noch gedenke, daß bis zur Zeit um welche „Leonore ums Morgenroth fuhr“ auf das animirteste getanzt und später, als sich die Damen und ein bedeutender Theil der übrigen Gäste heimwärts zurückzogen, von den „Nachzüglern“ bis an den lichten Tag populirt und toastirt wurde; endlich en passant erwähne daß die prompte Bedienung an den Speisetischen eine hierorts kaum je dagewesene war: so hätte ich das Programm dieses wahrhaft schönen Festes mit allem Bezüglichen erschöpft und meiner Referentenpflicht, sofern es der mir knapp zugemessene Raum bewilligte, genügt.

Semlin, 22. September 1868.

F. H.

Ц. краљ. овлашћено

СТОВАРИШТЕ КАМНОРЕЗНОГ
еспана

С. Коморнера у Пешти.

Ово каменорезно стовариште prima сваке врете наруџбине свога еспана, особито на надгробне сиоменике, на вештачко архитектонске послове, црквене и друге, с којима

се наките салони и кафане, од сваке струке, од мермера, гранита и песковитог камена. А да не би морале поштоване муштерије избора ради сами отићи у Пешту, то се налази у свима по већим местима код дотичних агената насликане мустре, заједно са ценовником еспана и подвозне таксе железничке и паробродске, које су код његовог еспана попушћене.

У Земуну налази се агентура реченог каменорезног стоваришта код г. *Васе Вуколовића*, где се такође сликоване мустре и остало находи.

Продаја.

Код ц. к. телеграфског Инспектората у Земуну налазе се 90 центи старе гвоздене жице, три милиметра дебљине на продају. Који жели те жице да купи, нека преда своју писмену понуду до 3. Октобра о. г. код овдашњег телеграфског инспектората.

Verkauf.

Bei dem k. k. Telegrafens-Inspektorate in Semlin sind 90 Centner alten Eisendrahtes, 3 Millimeter stark zu verkaufen. Kauflustige wollen bis 15. Oktober l. J. ihre darauf bezüglichen Offerte bei genanntem Telegrafens-Inspektorate schriftlich einbringen.

Anton Supp

Seilermeister in Semlin, Bežaniagasse Nr. 356 im Herrn Ignjat P. Jovanović'schen Hause, empfiehlt sein Geschäft in allen Gattungen Seilermeisterarbeiten, besonders in Schiffseilen per Centner fl. 30 —

Anzeige.

Mit Gegenwärtigem zeige ich ergebenst an, daß ich Unterzeichneter in Belgrad ein Papier-Tapetenlager, so wie Muster der renomirtesten Fabriken halte.

Um den Herren Abnehmern in der österreichischen Grenze den Bezug der Tapeten zu erleichtern, übernehme ich gleichzeitig das Aufspannen derselben, und berechne Tapeten, so wie Arbeit zu Wiener Fabrikpreisen, und garantiere für gute und solide Arbeit.

Muster, Plafondskizzen und Ueberschläge werden auf Verlangen eingefendet.

Hochachtungsvoll

F. Baimel,

Tapetirer-Decorateur in Belgrad.

Мали барон.

VIII.

Прећи ћемо занимљиви разговор њихов у рајнековом двору. Доста то, да је стари свештеник обрекао, да ће се он пред судом заклети, да је он барона Бонкара са Маријом Јованком Фаји венчао. Сведоци при венчању беху Јевђеније од Брисака и Виктор викомт од Лицуна.

Херберт се пожури сада у Париз своје ујаку, да своје право савршено наследи. Јелисавета му се показиваше особито наклоњена, он јој не хтеде још своје осећање открити, док год не буде родом њојзи раван. Онда ће је тек запросити.

Отпутовао је још у месецу Јуну. Но и у Паризу наиђе на неке тешкоће. Ујак га је хладно примио. Истина Херберт је са свим паличио на његовога млађег брата, али му његов племићски понос не допушташе, да се покаже љубазан према сину једне чиновничке немачке ћерке. Наравно, он није ни мислио део његова оца закинути му, али суду француском не беше довољно сведочанство самога попа. Но Херберт не одустајаше. Чуд је, да од оба сведока још Брисак живи, који је пуковником постао и сада у Италији живи. Херберт похити тамо. Није марио ни за природну лепоту ни за обилне вештине, којима је Италија богата. Јурио је док га није у Ници нашао. Пуковник плачући загрли сина свога не заборављенога пријатеља у младости. После неколико дана дигне се Херберт заједно с пуковником у Париз. И сад без икакве препреке наследи он очино добро, које је за толике године од смрти његове прилично порасло. Међу очиним стварима нађе и његову слику и понесе је собом као драгу успомену, и ако га није никада познавао.

Сад полети кући. Са не описаним осећањем дође на гроб своје мајке, која се сиротица томе више никада и не надаше. Барон Рајнек беше са својом породицом у Баден-Бадену. Тамо га вукло срце с не описаном снагом. И дође тамо. Беше јако узбуђен. Наједанпут спази једну женску, где иде испод руке са неким човеком.

То беше Јелисавета и гроф Риденанау.

Да ли га очи вараху? Потрчи за њима, али пре него што их је стигао уђу у неку кућу.

Разбере за стап барона Рајнека. С каквим је осећањем ушао унутра.

Ту чује, да је барон с госпођицом отишао у шетњу, а Отмар лежи болестан. Херберт уђе у Отмарову собу.

Отмар почиваше на канабету. Крај њега стајаше стара верна слуга. Сиромас Отмар изгледао је као сен. Тек што није издахно. Једва се подиже, кад угледа Херберта. Бескрајна љубав, али и не исказани бол лежаше му у погледу, с којим је поздравио Херберта.

— Јадни Херберте! прошапутта Отмар. Ах, боље да ниси више никада преступио праг овај. Ти си нас љубио и веран си нам био. Обманом и неверношћу ти се то награђује.

— Не разумем те Отмаре! одговори Херберт и сав пребледи. Зар ме више не вољеш?

— О, ја те волим и воле ћу те до гроба мога. Али видиш, ја сам знао за твоју љубав према сестри мојој, коју ти за толико гојиш у твојем племенитом срцу, и знао сам, да дотле нећеш мировати, док не будеш у роду с њом једнак. Па где, њезино племенито осећање надвладала је сујета и чежња, да само светли и она те је изневерила. Са болним срцем велим ти, она је заручена са —

— Са грофом Риденанауом! повиче Херберт болно. Дакле се ни сам преварио. Постао сам богат и сретан, да сад само сиромашнији и несретнији будем!

Плакао је и рукама је покрио своје плачно лице.

— Тути, Херберте! Она и не заслужује тебе, не заслужује тако племенито срце, као што је твоје. И отац је противан њезиној удаји. Гроф Риденанау је богат, врло богат човек, и скорим ће бити министар; али он је, сви кажу, и лакомислен човек, карта се и расипа благо. Наравно за љубав Јелисавети сад се мало оставио тога живота, а она сад мисли, да савршено влада грофом и да га је она тако преобразила, па му са свим поверљиво пружа руку и отац не може никако да је одговори.

Отмар је једва то изговорио. Са свим малаксао клоне на јастуке. Па онда слабим гласом рече: Ах, овде је тако нешто загушљиво! Зрака, Херберте, чиста зрака!

Стаде за тим михати рукама око себе и пипати, побледи као крпа и гледаше планљиво по соби. Херберт се јако поплаши, те пошље слугу по Барона и Јелисавету.

Отмар се мало умири и као да је заспао, но дисање му беше тешко, усне ми грозничаво дрхтаху, а хла-

дан зној му је пробијао чело. Тако страховито прође четврт сахата. Наједан пут се зачуше брзи кораци ходником. Барон уђе, а за њим Јелисавета.

Она пребледи. Херберт стајаше пред њом. Барон га срдачно поздрави, па онда се окрене Отмару.

Шта је могло то лепо девојче мислити, кад је угледало свога негдањег љубазника, а сад жртву своје сујете и неверства свога?

Отмар прогледи.

— Он је опет овде рече, наш једини пријатељ. Сад ћу лакше умрети оче! Нека те бог благослови Херберте, што си дошао, да ми последње часе мога чемерног живота улепшаш љубављу твојом. Јелисавето сестро, теби нека бог опрости, за оно, што си њему учинила!

Глас му изумре. Само се још чуло тешко и испрекидано дисање. Очи му тражише још Херберта. Усне му се напрезаху, као да хтеде још нешто казати. Хтеде се још један пут исправити, али клоне — мртав. Јелисавета цикну као очајница и паде над телом његовим.

Херберт изиђе полако из собе. Опет је имао двоје мртвих да оплакује.

(Свршиће се.)

Несрећа у Шпанији.

(Историјска цртница.)

У Шпанију све је готово за револуцију тако, да се већ и не говори, о узроцима и последицама њеним. Тамо је то већ обичај посао, само је чудно како се за две три године већ неколико пута појавила револуција, но ни један пут није се могла потпуно да развије. Од један пут тек открију се завере са свима њеним последицама: убијањем, затварањем и емигрирањем. Народ у Шпанији тако је већ навикао на анархију свију партаја, да је исто тако равнодушан према њима, као год и туђ народ ма на коме крају. Све што је Шпанија за ово сто година подржала било је тако жалосно, и стало ју је толико крви, да даља међусобна борба није ништа друго, него наследствена болест те земље, у којој се правителствена система одзивала вазда са угњетавањем. Гордо шпанско краљевство, коме сунце нигда залазило није, сад је тако мрачно, да Шпанија и незна да ли ће му икада опет сунце засијати, или је оно основано на глошењу партаја, на двореке интриге и завојевања.

И данас се завере таласају по тој несрећној земљи, али је то без

никаког интереса. Нико у Европи не поклања пажње тој несрећи шпанској, никако подробно не прича шта се тамо збива. Сви знају само то, да је Шпанија још пре 60 година дошла у таквом положају у коме је данас, и од кога се неће моћи лако да излечи. Поједини појави те несреће постали су предмет испитивања: по каквим законима отрован човек мора умрети? Опште чувство при овакој несрећи узбуђује само сажалење. Права болест Шпаније јесте глупост што ју Бурбони донесоше. Деспотизам клерикалаца (свештенства), владичанство инквизиције, мрачна побожност дворска, незнање сујеверног народа, гордост војничког staleжа, који тежи да влада, бадавацилук и лењост, — то је узрок паду Шпаније, што се је почео од њених сјајних периода.

Садањи политички положај почиње још од пре шесет година. Војска Наполеонова завојевала је Шпанију, протерала династију Бурбона и подигла на престо једнога Наполеонида. Народ се није хтео да покораватуђем господарству и побунио се. Он је имао пуно право да се буни, и при разумном руковођењу честитих вођа, устанак би овај донео лепих последица за народ. Али клерикалци овладавши овим устанком, начине од њега фанатичку религиозну војну. Свуда где год се је борба за слободу водила под знамењем религиозног фанатизма — ту нигда није било никакве слободе. У 1814. години Шпанија се ослободи од Наполеона, и на престо дође један од оних бурбонаца који обећаваху, да ће одржати конституцију од 1812. г. Но тек што су се Наполеона опростили, а „свети сајуз“ одржи победу, јер краљ Фердинанд VII. испитан католичким свештеницима и женама, обори конституцију, која није ни суштествовала, протера народне преставнике и завади их, — и при уласку у Мадрид хваљаше се, да је престо његов утврђен на пролићој крви три хиљаде бунтовника и безбожника.

У 1820. год. кад је краљ хтео да пошаље војску да сачува неке завладавине у Америци, буна букне и он буде принуђен да поврати конституцију од 1812. год. Но тек што се та буна умирала, а Фердинанд подржаван Француском и „светим савезом“ — по други пут уништи конституцију и убијства се опет почну понављати.

После смрти његове 1833. год. приметно се спор о престолонаследију, и то изазове међусобну војну.

Брат (овога) тирана Дон Карло објави своја права на престо под знамењем реакције, а удова краљица Христина под именом своје ћери, устане у име либерализма. И једно и друго било је само обмана да се дочепају власти. Кад је либерална партаја победила и Изабела ступи на престо, онда у земљи ништа не буде боље, него баш онако као год и пре. Од тог доба непрестају војене револуције, које се продужују и до данас. Нико сад не води рачуна о победи које му драго партаје, јер знаду, да краљица остаје једна и иста.

Све што се је у најновије време догодило и исто се догађа, није ништа друго, него повторавање онога што је већ толико пута било. Генерали учинише заверу, њих похваташе и оправаше у затвор. Победоца објављујућ своју победу утврђује: „како Шпанија може да се поноси имајући на своју страну религију, штиту вере својих праотаца,“ онда кад нико није ни мислио да што грози религији.

Несрећа у Шпанији продужаваће се. Земља пропада у борби партаје. Катастрофа је близу и извесна. — ја.

М о д а.

(Свршетак.)

Шта нечинише до сада људи са природом, коју на себи носе. Европјане товарише на себе злато и драго камење, свилу и кадифу, као год и Аустралке црвено перо. Невину румен на лицу изгубише помодним животом, а после бледилом на лицу исписани грех претрпавашу којекаквим мајсторијама.

Запитамо ли се: зашто се све то чини, онда морамо увидети, да сваку моду само зато и женски и мушки употребљавају, што хоће да се допадне или што хоће да покрију и да надокнаде оно, што им природа није дала.

Но има и лепих створења и опет је обожатељка моде. Томе ће опет бити узрок, неразвијено осећање за лепу и неизобразен ум.

Где! говорио сам и о бради и о коси, а око сам прескочио. Рећиће когод, па шта ће око, зар се и оно влада по моди? Али да, то неће нико рећи, јер је то тако свакоме познато, као један вијач у каквом месту, који ни у длаку не уступа празном бурету.

Да, љубезни моји поклоници вездесушне моде. И око се по њој влада. А и право је! Трудом ока добива-

мо моду, нека дакле и оно ужива свој труд. Ми Срби, кад неби имали „Данице,“ која нам доноси „париску моду,“ и кад неби имали очигу, које гледају ту кугу, ми не само да неби имали моде, него би могли своју рођену кожу изврнути, па тако ићи и нико не би казао, то није „по моди.“

Добар познавалац женских и њихове чезње за модом могао би с поуздањем изрећи, да су оне већ тако напредовале у моди, да би и своје очи по времену и сувременој моди мењале. Тако на пример, ако би се чуло опште мњење у данашње време, да су црне очи лепше од сваких других, па ако би се који нашао, који би знао очи мењати, тај би брзо надмашао богатством и самога Ротшилда, јер би све женске њему потрчале. То и с тога, што и женске знају већ много о слободи, па не ће да се окују само за једнога, коме се на пр. допадају њезине плаве очи, него хоће слободу допадања свима и свакоме.

Да неби лепе читатељке помислиле, да се само о њиховом оку у моди може говорити, прећи ћемо ево на мушке очи. Истина бог, што сам за њихове реко, не важи никако за мушке, али има нешто друго.

Господа људи, да би и своје очи обукли у моду, даду им наочаре, цвикере и т. д. Такве се очи зову oculi armati, т. ј. наоружане очи. Наоружан је човек увек слободнији. С тога сигурно и људи гледе, кад метну та стакла, онако слободно на женске, као да би они били привилегирани астрономи, а женске безживотне планете. Него, можемо ли им замерити? Ако је то што неучтиво и увредљиво за женске, оне нека се несмеше на онога, ко их тако гледа, него нека се одмах расрде и окрену му леђа. Истина то би било зло по оне, који носе наочаре за то, што збиља не виде, па би се тако све женске на њега срдиле и неби им могао никада сагледавати лепа лица. Али шта знамо, у свакој борби мора бити жртва. Но као што рекох има људи, који веле, да не виде, и носе наочаре, а овамо још на 500 корака виде своје кредиторе и беже у други сокак. Напоследку, данас и имају још смисла тако наоружане очи, јер је цео свет наоружан, и ако Наполеон труби, да ваља све државе да се разоружају; али потомство ће нам се свакојачко смејати, што смо тако сви кратковиди, или „слепи код очију.“

И нос се, као и све друго, влада по моди. С тога једни парају небо с њиме, а други га отромбоље, као какав ђенерал ерпске кнежевине после кораблокрушенија у Матици ерпској 1868. г. после рођења Христова. Људи што пишу историју развитка моде од њезинога почетка па до данас, јако греше, што тако слабо пажње поклањају носу, који је веома важан део нашега тела. Нос је на лицу, што је термотер у прозору. По носу хоће неки да познају страсти и целу унутрашност човеку. Има носева различних: и широких и танких, и високих и ниских, и правих и орластих, и сувих и меснатих. Но нос поред великих својстава својих, опет је доста ограничен у укусу што се моде тиче, јер он незна за никакву другу боју до само црвену и модру, која веле од пића долази, но најпосле шта је и пијанство друго, него страст, која се у неком времену тако распростире, да постане скоро општа, а ствар, која не постоји увек, него повремено долази и шири се, зове се мода. Пијанство је дакле по томе логичном закључку мода, а тако исто и црвена боја, у коју се нос усљед тога облачи. По томе видимо да нос није велико закерало, и ја се чудим, како трпе носеве у људи они људи, који моду измишљавају и распростиру. Чудим се и Французима, како нос још носе, кад они све у моду облаче, а њега не могу. Како се дакле нос сачувао од кужнога уплива западне цивилизације, како живи с мало потребе и како је велики противник моде, то је он створен за газду и тециво, само још кад неби „шнуфово“, премда нос ни то не захтева, али људи силом трпају у њега. А да не трпи ни то, види се отуда, што увек откија. Нос је заиста нееретно створење, као год магарац међу осталим животињама. Нос за своју потребу не тражи ништа друго, него једну мараму, али зато опет мора, да буде права бурмутца, мора да трпи дуван и да га пушта кроз себе, мора да носи паочаре као неко седло, а то све другима за љубав, који се по моди владају.

Долазе на ред уста. То вам је тек прави обожатељ бонтона. Уста и очи и јесу две најсјајније звезде на човечијем небу, — на лицу, и увек красе девојку донде, докле незна ни „на чем жито расте“, а како почне по моди гледати, по моди говорити и уста носити, одмах се навлачи облак на лепоту лица њези-

ног. Како усне постају црвене, то би знао казати, али како се то зове, морао бих апотекара питати. Како се уста успијају и како мала постоју, то већ није тешко погодити, премда би огледало, „кад би знало проговорити“ (да усвојим изражај мога предрагог „еожитеља“ земунског, који тако рече за неку собу), премда би оно много више знало казати, шта све чине женске са лицем својим по законима моде. Но као највећи грех морам уписати лепим устима женским то, што се покорише несретној моди, те њој за љубав презиру свој мили језик ерпски, којим их мати њихова одњихала и одхранила, па сад уплећу неке бесмислене речи, или говори са свим туђим језиком, па још међу собом, Српкиња са Српкињом, а нађе се и по који несретни Српчић, па место да их одучава, он им још помаже, и то све за љубав једне речи: — „гебилдет!“ да би се могла само за њих казати, премда би то било — ласкаво и погрешено.

Ово до сада говорих, што је сваки могао видети на лицу женских, ван кад га покрију „плајером.“ Сад што долази већ је стегнуто „мидером“ и обавито хаљином са „шлепом“ или без њега. С тога ћемо то оставити, али само до друге прилике, премда ћемо дотле имати и нових ствари, јер за све, што је сад у моди, онда ће се већ казати „то је сад изишло из моде.“

Мода, која својим задахом хоће скоро све сталеве већ да окужи, изазвала је и ову песму:

„Волем богме мог сељака
Што поштено није, једе,
Нег' црнрастог помодара,
Кога даве дуг и беде.“

Зацело ми неће ни један помодар смети казати, да није тако. Жао ми је само лепих сестара, што оне толико метанишу моди. Оне би се кад неби било друкчије, патиле и глађу и жеђу само да спреме нову хаљину по моди за „бал“ или „беседу“, што је код нас једно и исто постало. Мало их је, које знају за „Вилу“ и „Матицу“, за „Омладински календар“ или „Заједницу“, или другу какву добру нову књигу ерпску, али нову моду неће ни једна превидети. Жалосно је, али је тако. Женским је зацело већ дотужало слушати овакве придике, јер смо чули, како се срде на њих и на оне, који их пишу. Осим тога знамо, да је пре неку годину једна Францускиња устала против тога и сву кривицу покварености њихове

бачила на мушке. То је лепо и јесте, заиста су криви у нешто и мушки, но ја бих желео од наших Српкиња да не остане на самоме протесту, него нека се сакупе и договоре, како би образованошћу душе своје надвладале сваку сујету, нека прате рад и напредовање браће своје, нека презру свакога, који незна ценити врлине срца њихова, него хоће да ласка спољашњој привременој лепоти. Јест, тако нека раде, и онда мушки неће ни смети, ни моћи својим бестидним погледима и речима распаљивати сујету женску.

Нека нико не помисли да се моди клањају само људи и жене. Не, модина се влада распрострла и даље. И начин смрти управља се по моди. Наши су стари умирали јуначки на бојном пољу, или с мирном савешћу на мекој постељи, а сад је дошло у моду: пушка и нож, Дунав и цијанкал! И целати напредују с модом. Имају они гилотину, вешала, стрељање, точак, рупу и т. д.

Свашта је већ „било у моди“ и „излазило из моде“, само *непоштење* никако да изиђе. Ту су моду пригрлили и сами старци неки. На глави им сјајна седина, а у глави паклена мисао. Они носе отворене груди, али затворено срце и у њему злобу, себичност, пакост и поквареност. И докле непоштење влада светом, дотле *поштење* станује код појединих, као Србин у „гори зеленој“, кад се после пропасти своје „одмете у хајдуке.“

Но доћи ће време и завладаће поштење, и то не као мода, него као неодељива својина и прави облик човечији. Ваља само светлост образованости ширити, па ће нестати мрак сујете и глупости. По Демотриту. С. П.

КОРЕСПОНДЕНЦИЈА.

Г. М. П. у Ст. Назову. Мора да сте на гласу у вашем месту као стилиста, кад вас тамо држе за гласничковог дописника, што као да вам није по вољи, рекли би по садржини вашег писма. Ово не основано миње о вама могли сте на лак начин опровргнути: требали сте само неколико редака ма шта написати и написано показати им, па држали би вас онда још за дописника, ви би ипак били лишени сваког одговора, јер би сте поднели били потпуни доказ, да ви онај допис написали нисте. Право рекосте, да у реченом допису нема тога што би вређало кога. Та имати збирку од визиткарта карактеристичне светског човека, па лако се ту догодити може, да се туђа употреби уместо своје. Особито се то лако догађа код људи, који су још у оним сретним годинама, кад једна једини златна звездица краси напратак од хаљине, па богиња Терисихора сву своју сласт над њима излије. Мило нам је, што се аранжери не дадоше тим неспоразумењем забунити, те ипак проведоше приређено весеље. Јер песник вели:

Höher war der Gabe Werth gestiegen,
Die der Geber freundlich mit genoss,
Näher war der Schöpfer dem Vergnügen,
Das im Busen des Geschöpfes floss.